

הקורבן שלהן

אחרי שהם חוזרים הביתה מזירות המוות מתחיל המאבק האמיתי. סיוטים, חרדות ולילות בלי שינה. הנשים של מתנדבי זק"א מספרות על ההתמודדות הבלתי אפשרית עם המקצוע המורכב של הגברים שלצידן

4 | עקיבא נוביק

"השגרה שלנו היא שאין שגרה".
מימין: אתי וייספיש, רחל אוטמוגין
ושירן ראובן

עליהן מהרירה.
אולי בגלל זה אנשי זק"א, כולם חרדים, הם השגרירים הטובים ביותר של המגוה. ממש כמו צבא קטן, בראשות הרמטכ"ל יהודה משייזוב, הם עושים את העבודה בשקט ובמסירות, בכל מקום שבו לא תרצו להיות: מומביי, האיטי, אסון הכרמל, פיגועים ותאונות דרכים.
מאחורי המפעל הענק הזה, שכבר זכה באינספור פרסים ותעודות, עומדות מאות נשים – תומכות ומעודדות. כחרייות, הן ממעטות מאוד להיחשף, עניין שנחשב לא צנוע. גם לכתבה זו סירבו נשים רבות להתראיין בשמו, בטח שלא להצטלם. "כל כבודה בת מלך פנימה", הסבירו. אבל ארבע מהן הסכימו להיחשף. הן מרבות כאן לראשונה בפ' תיחות על החיים כאשת זק"א: על הבעל שנעלם לשבועיים בהתראה של חצי שעה, על סיפורי וועה צה, לא פחות, לאיש שחולק איתן חיים משותפים – שלא רומים בכלל למה שחלמו עליו.

בטיכולוג? לא אצול

אתי נזכרת באירוע שבו נחשפה לראשונה לעבודה האמיתית של בעלה, לפני כעשר שנים.

ההרוגים. "הוא חזר מאוחר מאוד, כולו חיזור, וחייב את הילדה שלנו כלי לומר מילה. אחר כך הוא התהפך במיטה עוד הרבה זמן וסיפר דברים קשים מאוד. גם עכשיו אני מצטמררת".
בת שבע גולדשטיין אפילו הלכה לרב וביקשה שבעלה מתי לא ייצא לאירוע. מתי היה במקסימום וטיפל בשרידי מסוקו של איש העסקים משה סאבא, כשהתקשר הביתה ואמר לה: אני לא חוזר, הייתה רעידת אדמה בהאיטי. "אמרתי לו שאני לא מסכימה, מה זה השטויות האלה? אתה חוזר הביתה. בסוף החלטנו לשאול את הרב, שפסק שצריך ללכת".
גם אתי וייספיש כבר רגילה שבעלה נעלם דווקא כשהיא הכי צריכה אותו. שלוימי מתגרב בזק"א, במד"א וב"איחוד הצלה" ומנהל גמ"ח ציוד לאבלים. "בשבת לפנות בוקר, בטיול משפחתי – השגרה שלנו היא שאין שגרה. גם שמונת הילדים ושמונת הנכדים שלנו כבר רגילים".

את מתגרי זק"א כולנו מכירים. האנשים שני מצאים במקומות הכי קשים, ועושים את העבודה שאיש מלבדם לא מסוגל לעשות. במקרים רבים "ויהי קודבנות אסון", ראשי התיבות של שם הארגון, פירושו גירוד חלקי גופות מכבישים, טיפול בעצמות אדם, ומשימות נוספות שרק המחשבה

הקשר של רחלי אוטמוגין עם זק"א התחיל כבר ברייט הראשון עם בעלה לעתיה, חיים. "כמו כולן חלמתי על משהו רומנטי, אבל נאלצתי לבוא למחלקה השיקומית של תל השומר עם בלונים ופרחים", היא מספרת. הסיבה: ימים ספורים לפני רכב לטפל בנפגעי תאונה אחרת במסגרת עבודתו בזק"א. הוא אושפו ועבר המישה ניתוחים.
ההורים, מספרת רחלי, קצת חששו מהשירוד שמקדיש את חייו לזק"א, והיא מצאה פתרון יצירתי: "הקלדתי את השם שלו בגוגל, הלכתי לבית פרס והגשתי להם את כל הכתבות עליו בספר שהכנתי". בניגוד לתחויות, בחתונה חיים כבר עמד על רגליו ואפילו רקד, בצד הנכון של המחיצה כמובן.

הרגע הקשה ביותר ששירן ראובן זוכרת התחיל כשבעלה ראובן נסע לטפל בתאונת הרכבת והמיניבוס בדרום ויהיה את שכניו מביט"ד עילית בין

שירן: "הוא לא מתאר תיאורים פלסטיים כדי לא לפגוע בי, אבל אני רואה אותו מתהפך במיטה בלילות, וכמה שהוא מנסה לשרד לי רוגע כדי שלא אדאג, אני יודעת שקשה לו"

חירות בצל המוות

אנחנו רואים אותם אוספים חלקי גופות בזירות אסון, אבל מאחורי כל איש זק"א עומדת אישה. לראשונה הן מדברות על סיפורי הזוועה, הסייטים והלילות הקשים לצד הבעלים שבחרו בעבודת הקודש המחרידה. "בפעם הראשונה שהבנתי מה הוא באמת עובר לא יכולתי להפסיק לבכות. זו הייתה קטסטרופה בשבילי"

עקיבא נוביק | צילום: עמית מגל

"היינו אצל חברים במסיבה כלשהי, נרמה לי בפורים, כשבועי קיבל טלפון שהוא צריך לנסוע לחולון, כי מישהו מת שם ברירה שהדלת שלה נעולה. אני התעקשתי לנהוג בשבילו כי הוא שתה בירה. זו הייתה רירה בקומה רביעית, סגורה מכל הכיוונים, ועדיין הריח שנכנס לאוטו היה מזעזע ולא יכולתי לנשום, או אני יכולה לתאר לעצמי מה היה לו כשהוא פתח את הדלת."

בפעם אחרת, היא נוכרת, היא נשארה ברכב עם מכשיר קשר פתוח. "במשך שעה וחצי ישבתי ובכיתי ממה ששמעתי שם. זה נתן לי הבנה מה הוא עובר ובשבילי זה היה קטסטרופה."

אך גם בלי להיות בטוח עצמו הן מרגישות חלק מוק"א, בעיקר באוון קשבת שהן מספקות לבעלים השבים מאירוע. "כשהוא חוזר אני תמיד שואלת אותו איך היה לו שם בריוק", ממשיכה אתי. "כבר שמעתי ממנו דברים מאוד מזעזעים. לא בטוח שאם הייתי רואה את זה הייתי מחזיקה מעמה. אבל אני הרי מכירה אותו – הוא לא מישהו שילך לפטיבר לוג או לקבוצת תמיכה. אז כל עוד אני יודעת שזה מקל עליי, אני מקשיבה לו אפילו שזה קשה."

שירן, לעומת זאת, מספרת שהיא צריכה לה תאמץ כדי להצליח לשמוע על האירועים שמהם חוזר בעלה. "הוא אמנם פותח את הלב ומרבר על

רגשות, אבל לא מתאר תיאורים פלסטיים כדי לא לפגוע בי", היא אומרת. "אני רואה אותו מתהפך במיטה בלילות שאחרי אירועים, וכמה שהוא מנסה לשרר לי רוגע כדי שאני לא אדאג – אני יודעת שקשה לו. הוא לא יכול להסתיר ממני". ובכל זאת, היא מודה, אחרי כמה דברים קשים במיוחד ששמעה, יש דברים שהיא מעדיפה לא לדעת.

חיים אוטמוגין הוא כנראה המסוגר מבין כל הארבעה. "היו גם לילות שלא ידעתי איפה הוא היה, ורק למחרת, עם הקפה של הבוקר, ראיתי את השם שלו בעיתון וקראתי איפה הוא היה ומה הוא עשה", אומרת רחלי. "הוא מגן עליי ומשתף רק אם אני שואלת. הוא אומר לי: 'סורי, לא רציתי שתדעי'".

האירוע המשמעותי האחרון שבו השתתף חיים, אגב, היה אסון האוטובוס בכרמל, כשבמשך לילה שלם חיפש את גופות הסוהרים במורד ההר. את זה, כמובן, הוא לא יכול היה להסתיר. "זה היה רגע מאוד קשה. פחדתי שגם לו יקרה משהו ועקבתי כמו משוגעת אחרי הרווחים", אומרת רחלי.

"באיושור מקום אנחנו נשות קבע", אומרת אתי. "אף גבר לא יכול לעשות כזה דבר אם אין לו תמיכה של אשתו. זה מה שמאפשר לו לצאת בכלל לקריאות". "אם אני אגיד לו 'אל תצא', הוא לא ילך", מוסיפה שירן. "אבל אני רואה את העיניים שלו דולקות, ואין לי לב לבקש ממנו. אני תמיד אומרת לו 'ברוך תלך', גם אם לפעמים בפנים אני לא רוצה."

רחלי: "ברור שאף פעם לא אומר לא – גם כי זה כמו לכבות אש, וגם כי אני כן רוצה שהוא יהיה שם".

"תכלס", אומרת אתי, "את העשייה הוא עושה, את המראות הוא רואה. אבל אני זו שמעוררת אותו ללכת, שומעת אותו אחר כך, ומלמדת את הילדים לקבל את זה".

"נולד לנו מתנדב חדש"

רחלי אוטמוגין נשואה זה שלוש שנים לחיים, מפקד היחידות המבצעיות בזק"א, הכוללות את יחידות הכלבנים, הצוללנים, הג'יפים והמחלצים. שניהם עובדים במשרד עורכי דין חרדי וגרים בפי תח תקווה. בסוף השבוע שעבר נולד להם בן שני. "איך שהוא נולד אמרתי לחיים: 'יאללה, תרשום אותו. נולד מתנדב חרש', היא צוחקת.

שירן ראובן, צלמת סטודיו, נשואה זה שלוש שנים לראובן, שעובד במפעל למסנני מים ומשמש כאיש לוגיסטיקה בארגון. "הוא רואג לשקי גופות, כפפות ותאורה. הראשון שמגיע והאחרון שעוזב כל אירוע", היא מסבירה. שניהם בני 27 וחובקים בת.

אתי וייספיש, ארריכלית במגזר החרדי, נשואה לשלוימי, 49, מנעולן ביומים ומפקד צוות בזק"א, האחראי גם על "גמ"ח הניחומים" המספק ציוד לראובנים. הם שייכים לזרם הליטאי ומתגוררים בבני ברק, חורים לשמונה וסבים לשמונה.

בת שבע גולרשטיין נשואה זה תשע שנים למתי, מפקד היחידה הבינלאומית של זק"א שאיתה כבר היה במומביי, בהאיטי ובמקסיקו. הגולרשטיינים מגדירים עצמם חרדים-לאומיים, חורים לארבעה. מתי עובר בחברת פתורות רפואיים, בת שבע במחשבים.

"אישה רגיזה יודעת שבעלה יוצא לעבודה בשעה קבועה וחוזר בשעה קבועה. אני מתפללת שיחזור מהעבודה בזמן", אומרת בת שבע. "הבן נתי את המשמעות של היותי 'אישה של' בפגיעה במומביי. היינו בפגישה עם הגננת של הבת שלנו ופתאום הוא קיבל הודעה שתוך חצי שעה הוא ממריא מנתב"ג. חשבתי לעצמי, 'למה נכנסנו? עוד שנייה שבת ואני עם שלושה ילדים, מה אני עושה?' זה היה מאוד מליחץ. ישבתי מול האינטרנט ועברתי בהיסטריה מאתר אוזר לשני".

שירן דווקא מספרת שירעה מההתחלה למה היא נכנסת. "כבר בדייטים הרגשתי שיש לו משהו בעי דפנות ראשונה. אני רגיזה להיות אשתו השנייה, אחרי זק"א", היא מחזיקת.

כל אחת מהנשים האלה סוחבת מטען של סיפורים על "נטישות" באמצע סעודת שבת, על חופשה משפחתית שהילדים חלמו עליה הרבה זמן, על הפעם שבה נשארו לבד בחדר הלידה כשהביפר ציץ. פצף. אבל הן מקפידות לשרר תמיכה מלאה בעלה, ובשעת אירוע הן מרגישות כאילו גם הן בשטח.

חלקן גם מנסות להיות יותר מעורבות. רחלי, למשל, נסעה עם בעלה לכל אירוע עד שילדה את בתה הבכורה. "רציתי להיות איתו ולתמוך בו לפחות בדרך הלקו וחוזר באירוע לא הייתי יוצאת מהרכב. אבל ראיתי שזה עוזר לו".

אחת לשנה מתקיימת בבית מלון שבת מיוחדת לנשות הארגון, מעין קבוצת תמיכה עבור אלה שהן משותף להן הוא שכל אחת מהן היא קבוצת תמיכה של אישה אחת. "את סוף סוף רואה שיש עוד נשים כמך ואת לא בודדה בתחושות ובקשיים, זה מחזק", מסבירה רחלי. "אלה לא חיים פשוטים".

"ההתלהבות הראשונית לאט לאט מתפוגגת, ואז מגיע הקושי האמיתי", אומרת שירן. "בתור אישה נורמלית אני לפעמים רוצה שהוא יהיה איתי. לא סתם היו לו דייטים עם בנות שנחרדו מזה שהוא בזק"א". גם בת שבע מודה שלפעמים נמאס לה: "קורה שאני אומרת לו די. בוא נחיה חיים נורמליים כמו כל השכנים. שהבעל נמצא, שהכל בסדר".

דבר נוסף שמרגיע את נשות זק"א הוא הרווח התרמיתי הכרוך בעניין. כי, למקרה שתהיתם, גם בציבור החרדי אהבים לומר ש"הבעיה שלנו היא ההסברה". "אין לי ספק שהעם מעריך את העבודה הזאת", אומרת אתי. "אני בפיזור יודעת שאנשים לא רחיים שנפגשו עם זק"א, זה שינה להם לגמרי את התפיסה על חרדים".

"אנחנו מעין שגרירים של הציבור החרדי", מו"סיפה רחלי. "כל מי ששומע מה בעלי עושה מצדיע לו. תמיד אומרים לנו שאין חרדים כאלה. אז והן שיש. הם בזק"א".